

МОЖЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ АРТИШОКУ ПОСІВНОГО (*CYNARA SCOLYMUS*) В УМОВАХ АГРОБІОСТАНЦІЇ ЖДУ

Кльош Ю. І., Муж Г. В.

*Кафедра ботаніки Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, Україна*

В флорі судинних рослин України налічується приблизно 4,5 тис. видів рослин. Серед них майже 20% є лікарськими і застосовуються в народній медицині. Але найбільш широко з лікувальною метою використовують близько 100 видів рослин. Протягом останніх десятиріч середній показник заготівель лікарських рослин для аптек, фармацевтичної промисловості і експорту становив приблизно 6-7,5 тис. тон сировини. Прогнозується подальший ріст потреби в цих рослинах. Тому на сьогоднішній день для нашої країни є дуже актуальною проблема дефіциту цінної лікарської сировини для забезпечення потреб промисловості.

Однією з тих рослин, які мають широкий спектр цілющих лікарських властивостей є артишок посівний. В Україні його культивують як овочеву та лікарську рослину у відкритому ґрунті в південних районах та у закритому ґрунті у північних районах. Тому вивчення особливостей агротехніки вирощування цієї цінної культури в різних умовах, є досить актуальним.

Мета нашого дослідження полягала у з'ясуванні можливостей вирощування артишоку посівного в умовах агробіостанції. Одним із основних завдань нашої роботи було порівняння особливостей росту і розвитку артишоку посівного (*Cynara scolymus*) в тепличних умовах та умовах відкритого ґрунту, задля подальшого встановлення можливості вирощування його в умовах агробіостанції.

Матеріалом для даного дослідження слугували рослини артишоку посівного, вирощені з насіння в умовах закритого ґрунту на території агробіостанції ЖДУ імені Івана Франка.

Для посіву рослин артишоку було виділено ділянку землі у теплиці, розміром 3 м*1,5 м.

Було використано 7 пакетиків насіння, посів здійснено 06.04.2011 р. Сходи рослин почали з'являтися вже 29.04.2011 р. Перше просапування та прополювання рослин було здійснено 3.05.2011. На цей час всього зійшло 48 рослин артишоку посівного. З них 21 рослина мала більші розміри 6-7 см., а інші 28 рослин помітно відрізнялися своїми малими розмірами – 3-5 см.. 17.06.11 10 рослин артишоку посівного було висаджено на навчально-дослідну ділянку систематики рослин, тобто в умови відкритого ґрунту. За рослинами постійно здійснювався належний догляд, а саме вони підливалися водою, та були затінені гілками дерев, для того, щоб палюче сонце менше виснажувало їх. На цей час рослини, що були у теплиці, та ті, що ми висадили на відкритий ґрунт мали майже однакові розміри, а саме 11-15см, та по 5-7 листків.

Наступне спостереження за дослідними рослинами було здійснено 06.09.2011 р. На цей час із 48 рослин залишилося 26.

У відкритому ґрунті із 10 висаджених рослин залишилося 4. Вони мали виснажений вигляд та значну кількість пожовклих листків. З часом і ці рослини загинули. На нашу думку це свідчить про те, що умови відкритого ґрунту агробіостанції не зовсім сприятливі для вирощування артишоку. Можливо позитивний результат могло дати підживлення мінеральними чи органічними добривами, адже ґрунт на навчально-дослідній ділянці систематики рослин піщаний, бідний на поживні речовини, а рослини артишоку вибагливі до ґрунтових умов і полюбують глибоко оброблені удобрені ґрунти з рН 6,5–7,5 і оптимальним дренажем. Це може бути враховане при проведенні подальших досліджень.

В теплиці навпаки умови виявили більш сприятливими для росту та розвитку рослин артишоку посівного: дерново-підзолистий ґрунт, систематичний полив, незначні коливання

температури. Рослини артишоку, що тут зростали, мали належний здоровий вигляд, листки їх були яскраво-зелені, стебло м'ясисте і соковите.

Аналізуючи висоту дослідних рослин, що зростали в теплиці, ми умовно розділили їх на три групи. Першу групу становили рослини, висота яких складала 85-110 см. Їх виявилось 4. До другої групи ми віднесли рослини середньої висоти – 65-85 см, кількість яких складала 6 екземплярів. Найбільша кількість рослин – 16, були віднесені до третьої групи низькорослих рослин, висота яких сягала 40–65 см. Якщо виразити ці дані у відсотках, то ми отримаємо таку картину: високих рослин – 15,3%, середньої висоти – 23%, низьких рослин – 61,7% (рис.).

Також нами були відмічені чіткі відмінності між рослинами артишоку, які сформували суцвіття, і рослинами, у яких воно було відсутнім. Так, рослини артишоку посівного із суцвіттями, мали чітко виражене стебло із почергово розташованими на ньому листками. Таких рослин виявилось 9. вони мали меншу висоту в порівнянні з рослинами, які не мали суцвітть. Рослини без суцвітть також мали певні відмінності, а саме – листки у них розміщувалися в прикореневій розетці, були соковитими і відрізнялися від стеблових листків рослин, що мали суцвіття.

Порівнюючи зовнішній вигляд рослин артишоку посівного, які зростають в умовах відкритого ґрунту в південних районах, з рослинами, що вирощені на агробіостанції в умовах закритого ґрунту, можна відмітити наступне:

- середня висота дослідних рослин сягала 65-75 см, у той час як у рослин, що зростають в типових умовах вона сягає 100-150 см.
- середнє значення діаметру суцвітть дослідних рослин становило 6,5-7,5 см при нормі 18-25 см.
- не всі досліджені рослини сформували суцвіття.

Таким чином, в результаті нашого дослідження було встановлено, що вирощування артишоку посівного в умовах відкритого ґрунту агробіостанції є недоцільним. Більш оптимальними для його вирощування є умови закритого ґрунту.

